

Шубіна С.В.

доцент, кандидат економічних наук, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Шишко К.В.

студентка 5 курсу магістратури, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ЗГІДНО З НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Актуальність теми. Сьогодні МСФЗ є ефективним засобом міжнародної інтеграції та частиною сталого економічного розвитку для України. Використання МСФЗ має суттєві переваги перед П(С)БО для більшості підприємств та користувачів їхньої фінансової звітності. Актуальним на сьогодні залишаються проблемні аспекти щодо обліку запасів згідно з П(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси».

Постановка проблеми. Облік наявності та руху запасів в Україні здійснюється лише на рахунках у системі постійного обліку запасів згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [2]. Проте, так як національні стандарти обліку розроблені на основі міжнародних і не повинні суперечити їм, неможливо не звернути увагу на Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [3], який має свої специфічні характеристики та підходи.

Викладення основного матеріалу. Аналіз самого поняття «запаси» показав, що визначення, наведене у МСБО 2 «Запаси», практично відповідає визначенню запасів, зазначеному у П(С)БО 9, з невеликим доповненням до останнього. Так, згідно з П(С)БО 9, до запасів також відносяться активи, які утримуються для споживання під час управління підприємством. Це доповнення є цілком доречним, оскільки запаси також використовуються на підприємстві для потреб управління, під час заготівлі, збереження та збуту.

Розглядаючи сферу застосування досліджуваних документів, було виявлено, що МСБО 2 «Запаси» застосовується до всіх запасів, за винятком:

- незавершеного виробництва за будівельними контрактами, включаючи прямо пов'язані з ними контракти знадання послуг;
- фінансових інструментів;
- біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на місці збирання врожаю [3].

Як видно із зазначеного вище, у п. 1 МСБО № 2 не звернено увагу щодо запасів, які використовуються під час здійснення капітальних

інвестицій. Тому, будівельні матеріали, що перебувають на балансі підприємства і використовуються, наприклад, у процесі здійснення будівництва господарським способом, так само відносяться до запасів. Слід зауважити, що у МСБО №2, як і в П(С)БО № 9, до запасів відносяться готова продукція і незавершене виробництво.

Здійснюючи аналіз класифікації запасів, видно, що П(С)БО 9 містить докладніший перелік активів, що визначаються запасами.

Для достовірного визначення кількісних та якісних показників господарської діяльності підприємства важливе значення мають наукові методи їх обчислення, особливо оцінки запасів.

П(С)БО 9 передбачає, що виробничі запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації [2].

Відповідно до МСБО 2, запаси оцінюються за найменшою із вартостей: собівартістю, можливою чистою ціною реалізації [3].

Також варто звернути увагу на питання щодо проблеми вибору методу оцінки вибуття запасів. Аналіз показав, що методи оцінки вибуття запасів згідно з МСБО 2 та П(С)БО 9 мають деякі розбіжності.

Так, до методів оцінки вибуття запасів згідно з П(С)БО 9 відносяться такі:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу[4].

В порівнянні з П(С)БО 9, до методів оцінки вибуття запасів МСБО 2 допускається метод стандартних витрат або метод роздрібних цін.

Отже, на наш погляд, національні стандарти бухгалтерського обліку ширше розкривають інформацію щодо списання запасів при вибутті ніж міжнародні. Загалом інформація щодо запасів в МСБО має загальний характер, на відміну від П(С)БО 9, які адаптовані та виключають національні особливості бухгалтерського обліку.

Висновки. Проаналізувавши міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, необхідно відмітити, що міжнародні стандарти мають як позитивні, так і негативні риси. Їх об'єктивними перевагами перед національними стандартами є:

- чітка економічна логіка;
- узагальнення найкращої сучасної світової практики в області бухгалтерського обліку;
- простота сприймання для користувачів фінансової інформації в усьому світі[5,6].

До недоліків МСБО 2 можна віднести:

- узагальнений характер стандартів, які передбачає достатньо велике різноманіття у методах обліку;
- відсутність детальних інтерпретацій і прикладів співставлення стандартів з конкретними ситуаціями[5,6].

Таким чином, П(С)БО 9 та МСБО 2 мають як спільні, так і відмінні риси. Не зважаючи на те, що національні стандарти обліку побудовані на підставі міжнародних стандартів, виникають розбіжності обліку в Україні та зарубіжних країнах відповідно до специфіки національної системи.

Для швидкої та ефективної гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності з міжнародними стандартами необхідно розробити таку систему правових засад та методологічних підходів, які б давали змогу покращити та модернізувати аспекти ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Тому, на наш погляд, необхідність удосконалення національних П(С)БО 9 та гармонізації їх з МСБО 2, а також забезпечення належного професійного навчання практикуючих бухгалтерів залишається на сьогодні актуальним питанням, яке потребує обґрунтованого системного дослідження.

Список літературних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
3. МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 2 (МСБО 2) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021.
4. Бухгалтерський фінансів облік: підруч. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів /Ф.Ф. Бутинець та ін. [під. заг. ред. Ф.Ф. Бутинця]. – Житомир:ПП «Рута», 2015. – 912 с.
5. Талайло О.О., Чернікова Є.Г.Особливості організації обліку запасів за міжнародними та національними стандартами [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_DSN_2013/Economics/7_141684.doc.htm.
6. Шубіна С.В., Юрченко В.П. Теоретико-методичні підходи до аналізу та аудиту виробничих запасів в системі управління підприємством //Вісник УБС НБУ: Збірник наукових праць. – №1(10) 2011 – Київ: УБС НБУ, 2011. – С. 91-94.